

**AS Elva E.P.T. turbatootmisala töötamisega
kaasneva keskkonnamõju hindamise
programm (töö nr 24/4851)**

Koostajad: Anna-Helena Purre, Aadu Niidas, Priit Kallaste, Üllar Rammul, Kaarel Mänd

© 2024 OÜ Inseneribüroo STEIGER

SISUKORD

1. Kavandatava tegevuse eesmärk ja ala valiku põhjendus	4
2. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste lühikirjeldus	7
2.1. Kavandatav tegevus.....	7
2.2. Alternatiivsed võimalused.....	8
3. Keskkonnamõju hindamise sisu.....	9
4. Natura eelhindamine	23
4.1. Informatsiooni kavandatava tegevuse kohta	23
4.2. Kavandatava tegevuse mõjupiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus	24
4.3. Kavandatava tegevuse seotus kaitsekorraldusega	25
4.4. Tõenäoliselt ebasoodsate mõjude prognoosimine Natura-aladele.....	25
4.5. Natura eelhindamise tulemused ja järeldus	34
5. Hindamismetoodika	35
6. Ajakava	40
7. Arendaja, otsustaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused .	42

[Lisa 1. Elva E.P.T. turbatootmisala maavara kaevandamise loa taotlus](#)

[Lisa 2. KMH algatamise otsus \(Keskkonnaamet 22.04.2024 kiri nr DM-127641-6\)](#)

1. KAVANDATAVA TEGEVUSE EESMÄRK JA ALA VALIKU PÕHJENDUS

Aktsiaselts Elva E.P.T. (registrikood 10080313) kaevandab turvast Sangla turbamaardlas Sangla turbamaardla AS Elva E.P.T. turbatootmisalal (keskkonnaluba [KMIN-029](#), kehtib 03.09.2001 – 14.03.2026). Ettevõtte soovib AS Elva E.P.T. turbatootmisalal kaevandamist jätkata, kuna alale on rajatud juba kaevandamiseks vajalik infrastruktuur ning ettevõtte omab turbatootmisalal kvalifitseeritud personali ja turba tootmiseks vajalikku tehnikat. AS Elva E.P.T. turbatootmisalal kaevandamise jätkamine võimaldab turbavaru antud maardla osas ammendada ja ala korrastada. AS Elva E.P.T. mäeeraldisel on 3 179,25 tuh t kaevandatavat turba varu. Seetõttu esitas AS Elva E.P.T. 04.03.2024 kirjaga DM-127641-1 Keskkonnaametile taotluse maavara kaevandamise loa muutmiseks ning 25.03.2024 kirjaga nr DM-127641-4 muudetud taotluse, mõlemad on keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS registreeritud menetluse [M-127641](#) juurde.

Kaevandamise loa muutmise taotluse esitamise eesmärk on tagada varasemalt kaevandatud mäeeraldisel turbavaru ammendamine ja alade nõuetekohane korrastamine. Ettevõttel on AS Elva E.P.T. mäeeraldisel vee-erikasutust lubav keskkonnaluba [L.VV/331713](#) (kehtivus 30.10.2018 – 14.03.2026), mida ettevõtte soovib selles menetluses pikendada ja liita muudetava keskkonnakaitseloaga, kuna tegevused on ruumiliselt ja tehnoloogiliselt seotud. AS Elva E.P.T. taotletaval mäeeraldisel on hästilagunenud turba kaevandatav varu 2 875,55 tuh t ja vähelagunenud turba varu 524,70 tuh t. Kaevandatud maavara plaanitakse ka edaspidi kasutada aianduses ja põllumajanduses. Maksimaalset aastast turba kaevandamise mahtu pole taotluses määratud, kuid vastavalt kehtivale loale [KMIN-029](#) jääb see vahemiku 20 – 58 tuh t, mis on sama ka uue loa puhul. Luba taotletakse 30 aastaks. Loa muutmisel soovitakse määrata kaevandatud maa kasutamise otstarve soo taastamiseks kuna kehtival loal kaevandatud maa kasutamise otstarve puudub.

AS Elva E.P.T. turbatootmisala paikneb Tartu maakonnas Elva vallas Väike-Rakke ning Sangla külades. Puhja alevik asub kavandatavast tegevuse asukohast 2,6 km kaugusel ida suunas ([joonis 1](#)). AS Elva E.P.T. turbatootmisala paikneb riigi omandis oleval kinnistutel Sangla turbaraba (katastritunnused 66601:006:0001 ja 66601:006:0002) ja Aiaturba (katastritunnus 66601:006:0010), kinnistute valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja volitatud asutus on Maaamet. Kinnistute sihtotstarve on turbatööstusmaa. AS Elva E.P.T. mäeeraldisel

kinnistud paiknevad kogu ulatuses Sangla turbamaardlas, mille registrikaardi number on 195. Vastavalt maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusele on turbatootmisala taotletava mäeeraldise pindala 558,63 ha, koos teenindusmaaga 629,60 ha. Kehtiva keskkonnaloa kohaselt on mäeeraldise pindala 552,20 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala 628,95 ha.

Turbatootmisala masinate hooldusplatsid asuvad nii turbatootmisala piires Sangla turbaraba kinnistul (katastritunnus 66601:006:0002) kui ka ettevõttele kuuluval eraomandis Turbatsehhi kinnistul (katastritunnus 66601:006:0004). AS Elva E.P.T. turbatootmisala ümbruskond on valdavalt hõredalt asustatud, asustus on tihedam mäeeraldise ida pool Tännassilma ja Järvaküla külades. Lähim elamumaaga kinnistu asub taotletavast mäeeraldise 385 m kaugusel Rabaääre kinnistul (katastritunnus 66601:006:0007), mis kuulub AS Elva E.P.T.-le. AS Elva E.P.T. mäeeraldis on täies mahus ettevalmistatud ja tootmises ning rajatud on kuivenduskraavide ja teede võrgustik. Taotletava mäeeraldise teenindusmaa paikneb kahe lahustükina, mis asuvad Taru – Viljandi – Kilingi-Nõmme põhimaanteest nr 92 põhja- ja lõunasuunas. Põhimaanteele on [ehitusseadustiku](#) § 71 alusel kehtestatud kaitsevöönd laiusena 30 m äärmise sõiduraja servast. Põhimaanteest nr 92 põhja pool paiknevate mäeeraldise lahustükkide vahelt läheb läbi Tännassilma - Väike-Rakke elektriõhuliin (1 – 20 kV, keskpingeliin), mille kaitsevööndi laius on 10 m liini teljest. Lõunapoolseima mäeeraldise lahustüki teenindusmaal asub puurkaev [PRK0007494](#) sanitaarkaitsealaga 50 m.

[Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse](#) (KeHJS) § 3 lg 1 punkti 1 kohaselt tuleb hinnata keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. AS Elva E.P.T. turbatootmisala töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine (edaspidi ka *KMH*) algatati Keskkonnaameti 22.04.2024 kirjaga nr [DM-127641-6](#) tuginedes KeHJS § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 1 punktile 28, § 7 punktile 2, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2 ja 3 ning Maapõueseaduse § 48-le.

Maapõueseaduse § 45 lõike 1 alusel on lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Keskkonnaministri 27.12.2016. aastal vastu võetud määruse nr 87 „[Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri](#)” lisa 2 põhjal paikneb AS Elva E.P.T. turbatootmisala kaevandamiseks sobival turbaalal.

Joonis 1. AS Elva E.P.T. turbatootmisala asendiplaan

2. KAVANDATAVA TEGEVUSE JA SELLE REAALSETE ALTERNATIIVSETE VÕIMALUSTE LÜHIKIRJELDUS

2.1. Kavandatav tegevus

Sangla turbamaardla Elva E.P.T. turbatootmisalal on turvast kaevandatud 1970ndatest aastatest, mil ehitati esmalt välja maanteest nr 92 lõuna pool asuv lahustükk ning põhjapoolsed lahustükid olid praeguses mahus turbatootmiseks välja ehitatud 2023. aastaks. Tootmist pole alustatud põhjapoolsel lahustükil ligikaudu 26 ha (vähem kui 5 % taotletavast mäeeraldisest) suurusel alal, kuhu on ala ettevalmistamise käigus rajatud kuivendusvõrk. Selle tagajärjel on aja jooksul alale tekkinud kase ja männiga puistu ja alustaimestik, mis tuleb alal turbatootmise alustamiseks eemaldada. Keskkonnanõu muudatust taotletakse AS Elva E.P.T. mäeeraldisele, mis on ligikaudu 95 % ulatuses ette valmistatud (eemaldatud taimestik, rajatud iseoolne kuivendussüsteem ja teede võrgustik) ning sellelt alalt on seni toodetud keskkonnanõu [KMIN-029](#) alusel turvast. Toodangu väljaveoks on võimalik kasutada olemasolevat teede võrgustikku. Kaevandamisluba taotletakse 30 aastaks.

AS Elva E.P.T. turbatootmisalal on seni toodetud ja planeeritakse ka edaspidi toota freesturvast. Turba kaevandamisel kestab tootmisperiood aprilli lõpust augusti lõpuni. Turba kaevandamisel kasutatakse peamiselt ratastraktoreid ja nende taha haagitavaid freesimis-, pööramis- ja kogumismehhanisme. Turbalasundi freesimise sügavus sõltub peamiselt kuivamistingimustest ja freesitava kihi kvaliteedist. Vähelagunenud turba freesitava kihi paksus ühes tsükliks on keskmiselt 15 - 20 mm ja hästilagunenud turbal keskmiselt 10 mm. Tootmistsükkel koosneb turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, kuivanud turba vallitamisest, kogumisest ja aunatamisest. Olenevalt ilmastikutingimustest sooritatakse aastas keskmiselt 10 - 15 kogumistsükli.

Pärast turbakihi freesimist jäetakse turvas tootmisväljakutele kuivama. Kuivamise soodustamiseks pööratakse freesitud turvast sõltuvalt valmistoodangu nõuetele kaks kuni kolm korda. Freesitud turvas kuivatatakse väljakutel ja kogutakse vaakumkogujatega. Turvas ladustatakse 2 - 3 tootmistsükli järel väljaveoteede

äärde või tootmisväljakute otstesse aunadesse. Aunade kõrgus oleneb kasutatavast tehnoloogiast, turbaliigist ja kaevandamise hooaja kestusest.

Aunadest toimub turba laadimine ekskavaatoriga veoautodele ning väljavedu ettevõtte pakketšehhi, sadamasse ja tarbijatele. Turba väljavedu toimub aasta läbi. Tootmisperioodi välisel ajal tehakse abitöid, puhastatakse kuivenduskraave ja korrastatakse väljaveoteid. Pärast turbavaru ammendamist turbatootmisala korrastatakse projekti alusel.

2.2. Alternatiivsed võimalused

Turbatootmisalade kuivendamiseks ja turba tootmiseks on väljakujunenud parim võimalik tehnika, seetõttu toimub erinevatel turbatootmisaladel nii kuivendamine kui ka turba kaevandamine sisuliselt ühtviisi. Seetõttu reaalsed alternatiivsed võimalused ehk teised majanduslikult põhjendatud turba kaevandamise tehnoloogiad puuduvad. Võimalik on käsitleda vaid mõningaid konkreetseid tehnilisi lahendusi ja töövõtteid. Kavandatava tegevuse (I-alternatiiv) asukoha valikul samuti reaalsed alternatiivsed võimalused puuduvad, kuna KMH on algatatud maavara kaevandamise loa taotlusele taotletavates piirides, kus on kehtiv maavara kaevandamist lubav keskkonnaluba, varasemalt on turvast juba toodetud ning ala on turbatootmiseks ette valmistatud.

KMH aruandes võrreldakse kavandatavat tegevust (I-alternatiiv) 0-alternatiiviga ehk olukorraga, et AS Elva E.P.T. turbatootmisalal turba kaevandamiseks maavara kaevandamisluba ei muudeta ja ei pikendata. Sel juhul turba kaevandamine antud turbatootmisalal ei jätku, mäeeraldisel maavara ei ammendata ning juba rajatud turbatootmisala osa korrastatakse.

3. KESKKONNAMÕJU HINDAMISE SISU

Keskkonnamõju hindamise aruande koostamisel lähtutakse nõuetele vastavaks tunnistatud KMH programmist. Juhul, kui aruande koostamisel ilmnevad täiendavad olulised mõjutegurid, analüüsitakse ka neid. Alljärgnevalt on toodud punktid, mida KMH aruandes kindlasti käsitletakse.

3.1 Arendaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused.

3.2 KMH algatamine, läbiviimine ja avalikustamine.

3.3 Kasutatud infoallikad.

3.4 Kavandatava tegevuse eesmärk.

3.5 Kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega.

[Tartu maakonnaplaneeringus 2030+](#) (kehtestatud Riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/29) kohaselt kattub AS Elva E.P.T. mäeeraldis täies mahus nii rohevõrgustikuga kui ka mäetööstusalaga. Tartu maakonnaplaneeringus 2030+ on toodud, et maardlate kasutusele võtul tuleb taotleda maastikuliste väärtuste taastamist võimalikult samaväärses seisundis ning turbatootmisalad taastatakse üldjuhul metsaks, sooks, marjakultuuride alaks või nende kombinatsiooniks. Elva E.P.T. taotletavaks korrastamissuunaks on soo taastamiseks sobivate tingimuste loomine, mille järel tekib alal enne turba tootmist olnule võimalikult sarnane maastik.

Tartu maakonnaplaneeringus 2030+ on toodud, et rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks tuleb karjäärade, freesturbalade ja olulise ruumilise mõjuga objektide rajamisel rohelise võrgustiku aladele hinnata kaasnevat mõju rohelise võrgustiku toimimisele ja negatiivse mõju ilmnemisel kavandada leevendusmeetmed.

[Elva valla üldplaneeringu](#) (kehtestatud Elva Vallakogu 06.05.2024 otsusega nr 121) kohaselt ei kattu AS Elva E.P.T. mäeeraldis ja selle teenindusmaa väärtusliku maastiku või miljööväärtusliku alaga, kuid kattub sarnaselt Tartu maakonnaplaneeringule 2030+ nii rohelise võrgustiku maakondliku tugialaga (pindala 3 618 ha) kui ka mäetööstuse maa-alaga. Antud piirkonnas kattuvad nii Tartu maakonnaplaneeringu 2030+ kui ka Elva valla üldplaneeringu piirid täies

mahus. Elva valla üldplaneeringus on toodud järgnevad asjakohased nõuded maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramiseks:

- rohevõrgustiku alade ei ole lubatud metsamaa raadamine, välja arvatud muuhulgas ka maavara kaevandamise lubadega määratud aladel;
- karjääride ja freesturbaalade kavandamisel roheline võrgustiku aladele tuleb hinnata kaasnevat mõju roheline võrgustiku toimimisele ja negatiivse mõju ilmnemisel kavandada leevendusmeetmed;
- roheline võrgustiku tugalal paiknev loodusliku ala pindala ei tohi väheneda rohkem kui 10 %.

Elva valla üldplaneeringus on toodud, et kaevandamistegevuse korraldamisel rohevõrgustiku alal tuleb arvestada rohevõrgustiku eesmärke. KMH aruandes hinnatakse mõju roheline võrgustikule, hindamaks AS Elva E.P.T. alal turbatootmise jätkamisega kaasnevaid mõjusid maakonna- ja üldplaneeringus esitatud rohevõrgustikule.

AS Elva E.P.T. turbatootmisala on üldplaneeringus määratletud kui mäetööstusmaa. Üldplaneeringu kohaselt peab kaevandamistegevus olema keskkonnasõbralik, st kaevandamisega ei tohi kaasneda pöördumatuid keskkonnakahjusid, sh negatiivset mõju kohalikule veerežiimile, inimese tervisele ja heaolule. Ligipääsuteed peavad vastama maardla kasutamisele kaasnevale liikluskoormusele. Kaevandusloa andmisel tuleb määrata koos kohaliku omavalitsusega maa-ala edasine korrastamissuund. Korrastamisprojekti tegemisel tuleb kaasata kohalik omavalitsus. Maavara kaevandamine toimub kuni kaevandamistegevuse lõppemiseni, korrastamisega tuleb alustada tehnoloogiliselt esimesel võimalusel. Eesmärk on, et maa saaks uue kasutusotstarbe (mets, suplemis- ja kalastamiskõlblik veekogu, terviserajad, parkmets, jms).

Sangla maardla on Keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 87 „[Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirj](#)” kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirjas. [Maapõueseaduse](#) § 45 lõike 1 alusel on lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. [Maapõueseaduse](#) § 45 lõike 3 alusel on kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust. AS Elva E.P.T. mäeeraldis on

täies mahus välja ehitatud. Taastumatute loodusvarade kasutamisel tuleb järgida säästva arengu põhimõtteid. Kaevandamisel tuleb kasutada parimat võimalikku tehnoloogiat ning kaevandatud alad tuleb korrastada kaevandamiseelse maastikuga samaväärseks. Kaevandamisejärgselt tuleb taastada maa-ala võimalikult looduslähedane seisund, rabade puhul ökoloogiliselt funktsioneeriv sooelupaik.

Looduskaitse arengukavas aastani 2020 (kiideti heaks 26.07.2012) märgitakse, et turba kaevandamisel tuleb eelistada kuivendusest rikutud alasid (sealhulgas mahajäetud turbatootmisalasid) looduslikele aladele. AS Elva E.P.T. turbatootmisalal on seni turvast toodetud, samuti piirneb ta mitme teise turbatootmisalaga. Looduskaitse arengukavas käsitletakse turvast loodusvarana, mille kasutamisel on looduskaitse eesmärk negatiivse keskkonnamõju minimeerimine ning looduslike protsesside ja maastikuilme taastamine pärast majandustegevuse lõppemist. Turba kasutamisel tuleb järgida säästva arengu põhimõtteid. Kaevandamisel tuleb kasutada parimat võimalikku tehnoloogiat ning kaevandatud alad tuleb korrastada kaevandamiseelse maastikuga samaväärseks. Kaevandamisejärgselt tuleb taastada maa-ala võimalikult looduslähedane seisund, rabade puhul ökoloogiliselt funktsioneeriv sooelupaik. Koostamisel on keskkonnavaldkonna arengukava 2030 (KEVAD), mille mustandis ei ole toodud soovitusi turbatootmisele ja turvasmuldadele (v.a. põllumajanduslikus kasutuses turvasmullad).

Dokumendi "Kliimapoliitika põhialused 2050" kohaselt on Eesti pikaajaline siht saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. AS Elva E.P.T. turbatootmisala ei erine oma kasvuhoonegaaside heidetelt teistest turbatootmisaladest ning taotletav ala on ettevalmistatud (sh. alale on rajatud kuivenduskraavide võrgustik ja valdavalt eemaldatud taimestik). "Kliimapoliitika põhialused 2050" kohaselt säilitatakse või suurendatakse soolade turbas seotud süsinikuvaru. Välditakse soode edasist kuivendamist ning juba kuivendatud turbaaladel taastatakse võimaluse korral looduslähedane veerežiim või välditakse alade edasist degradeerumist. Kui see ei osutu võimalikus, ammendatakse olemasolev turbavaru lõpuni ja pidurdatakse kuivendatud turvasmuldade edasist degradeerumist, et vältida kuivendatud turbakihi mineraliseerumist. Juba kuivendatud ja turbatootmiseks ettevalmistatud aladelt nagu AS Elva E.P.T. turbatootmisala turba kaevandamise jätkamine aitab vähendada survet teistel aladel turbakaevandamise laiendamiseks. Taotletava loa muudatusega soovitakse määrata tootmisala korrastamissuunaks soo taastamist. Soo taastamisel tõstetakse veetase turbapinna lähedale ja seeläbi välditakse jääkturba edasist lagunemist ning luuakse alus turba taastekkele ja süsiniku akumulatsioonile.

AS Elva E.P.T. turbatootmisala paikneb [Ida-Eesti veemajanduskava](#) (edaspidi VMK) alal, mis on koostatud aastateks 2022 – 2027 (kinnitatud 07.10.2022 Keskkonnaministri [käskkirjaga nr 1-2/22/357](#)) ja selle eesmärgiks on vee kaitse ja kasutamise abinõude planeerimine. Koormus jaguneb looduslikuks ja inimtekkeliseks koormuseks. Inimtekkelist hajukoormust moodustavad sademevee ülevool ja muu saastunud vee äravool asulatest, põllumajandus, metsandus, transport, lekked jääkreostusega aladelt, koormus ühiskanalisatsiooniga ühendamata elanikest, sadenemine atmosfäärist, kaevandamine ja vesiviljelus ning muud hajukoormuse allikad. VMK-s on olulisimaks inimtekkeliseks hajukoormuseks põllumajanduslik koormus ning pinnaveele oluliseks on ka kaevandamisega seotud koormust. AS Elva E.P.T. turbatootmisalalt juhitakse kuivendusvett ära Ida-Eesti vesikonda kahe eesvoolu Ubesoo oja ([VEE1022800](#)) ning Sangla peakraavi ([VEE1036100](#)) kaudu. Mõlema eesvoolu 2022. a. veekogumite seisundi koondhinnang (sh. ka keskkonnaseisund ja ökoloogiline seisund) on „hea“ ([Keskkonnaseire infosüsteem KESE](#)). VMK-s on hajukoormuse mõju vähendamiseks välja pakutud vastavad meetmed, millega kavandatav tegevus vastuollu ei lähe.

3.6 Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus ning keskkonnaseisund.

- Turbatootmisala asukoht, maakasutus, omand, asustus, infrastruktuur ja neist tulenevad võimalikud piirangud.
- Geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused ja maastik.
- Kuivendustingimused.
- Maavara kvaliteet ja varu.
- Ilmastikutingimused.
- Taimed, loomad, rohevõrgustik, kultuuripärand ja kaitstavad loodusobjektid.

Kuivendusvee mäeeraldiselt ära juhtimiseks kasutatakse mäeeraldise loodeosast Ubesoo oja (läbi Sangla ja Juusiku kraavide ning Sanglasoo peakraavi) ning mäeeraldise kirdeosast Sangla peakraavi (läbi Tedre- ja Tarnakraavi). Keskkonnamõju hindamise aruandes käsitletakse kasvuhoonegaaside emissiooni (mõju kliimale) ja kaevandatud maa korrastamise kohustust [maapõueseaduse](#) alusel ning võimalusi erinevateks korrastamise lahendusteks, sh. maardlas olevate turbatootmisalade etapiviisiliseks korrastamiseks.

3.7 Kavandatav tegevus ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste kirjeldus.

- Turba tootmisel kasutatav tehnoloogia ja tehnika, ettevalmistustööd ja

tootmisprotsess.

- Kavandatav tegevus ja selle reaalsed alternatiivsed võimalused.
- Kaevandatud ala korrastamine.

Kirjeldatakse kavandatavat tegevust ja tootmistehnoloogiat, samuti olukorda kui luba ei muudeta vastavalt esitatud taotlusele.

3.8 Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasnev oluline keskkonnamõju eeldatavad mõjuallikad, mõjuala suurus ning mõjutatavad keskkonnaelemendid.

Kavandatava tegevusega kaasnev mõju avaldub peamiselt turbatootmisala mäeeraldise piires. Väljaspool mäeeraldist mõjutatakse keskkonda olenevalt mõjutegurist sadade meetrite kaugustele. Ülevaade AS Elva E.P.T. turbatootmisala ümbruskonnast on toodud [joonisel 2](#). Täpsemad mõjuulatused tuuakse välja KMH aruandes tulenevalt objekti iseärasusest.

- Turbatootmisalalt ärajuhitava kuivendusvee mõju pinnaveekogudele.

Kuivendusvee mäeeraldise ära juhtimiseks kasutatakse mäeeraldise loodeosast Sangla ja Juusiku kraave ning Sanglasoo peakraavi, mis suubuvad Ubesoo oja ([VEE1022800](#)) ning mäeeraldise kirdeosast Tedre- ja Tarnakraave, mis suubuvad Sangla peakraavi ([VEE1036100](#)). KMH aruandes käsitletakse kavandatava turbatootmisala väljalaskude veeseire tulemusi ning turbatootmisalalt ärajuhitava kuivendusvee võimalikke mõjusid pinnaveekogudele. KMH aruandes käsitletakse AS Elva E.P.T. mäeeraldise väljalaskude veekvaliteeti ning hinnatakse AS Elva E.P.T. turbatootmisala töö jätkamise võimalikku mõju Ubesoo oja ning Sangla peakraavi veekvaliteedile.

- Turbatootmisala kuivendamise mõju soosetete veekihis.

Turbatootmisalal on turba tootmise eelduseks kuiv rabapind, mille saavutamiseks rajatakse turbaväljakutele kuivenduskraavid, mille omavaheline kaugus on ligikaudu 20 m. Väljakute ümber asuvate turbatootmisala kogujakraavide kaudu juhitakse kuivendusvesi Sangla peakraavi ning Ubesoo oja. Turbatootmisala kuivendamine alandab raba veetaset peamiselt mäeeraldisel, kuid mõjutab ka kraavidega piirnevate maa-alade veetaset ja seeläbi sealset taimestikku.

Keskkonnamõju hindamisel kasutatakse Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi koostatud (2013, [2016](#)) tööd „Soode ökoloogilise funktsionaalsuse tagamiseks vajalike puhvertsoonide määramine pikaajaliste häiringute leviku piiritlemiseks või leevendamiseks“. Eelnevalt nimetatud uurimustöö tulemusena avaldub kuivenduse mõju siirdesoo taimkattes (eriti puurindes) selgemini ja oluliselt kaugemale (kraavist kuni 400 m) kui rabades (kuni 300 m). Seejuures on kuivenduse mõju sesoonselt ja aastati väga erinev ning avaldub minimaalse veetaseme korral. Täpsem mõjuhindang antakse keskkonnamõju hindamise käigus.

– Turbatootmisala kuivendamise mõju põhjaveele ja tarbekaevudele.

KMH aruandes hinnatakse AS Elva E.P.T. turbatootmisala töötamisega kaasnevaid võimalikke mõjusid kaevude veetasemele ja kvaliteedile. Turvast toodetakse soosetetes, mis on seotud soosetete veekihiga (joogiveena ei kasutata), seetõttu ei ole põhjust eeldada, et ka AS Elva E.P.T. turbatootmisalal turba kaevandamise jätkumine hakkab mõjutama joogivee kvaliteeti. [Maa-ameti geoloogilise baaskaardi \(1: 400 000\)](#) toodud hinnangul on kavandatava tegevuse alal tegemist valdavalt keskmiselt kaitstud (olemas on aluspõhjaline veepide, mille paksus on üle 2 m, tasakaaluala), kuid mäeeraldise lääneosas ka nõrgalt kaitstud põhjaveega alaga (põhjaveekihid asuvad karstunud ja lõhelistes kivimites). Põhjavee kaitstust võimaliku reostuse eest aitavad tagada turbalasuundi lamamis olevad jääjärve- ja liustikusetted, mis on suhteliselt suure savisisaldusega ning väikese veeandvusega.

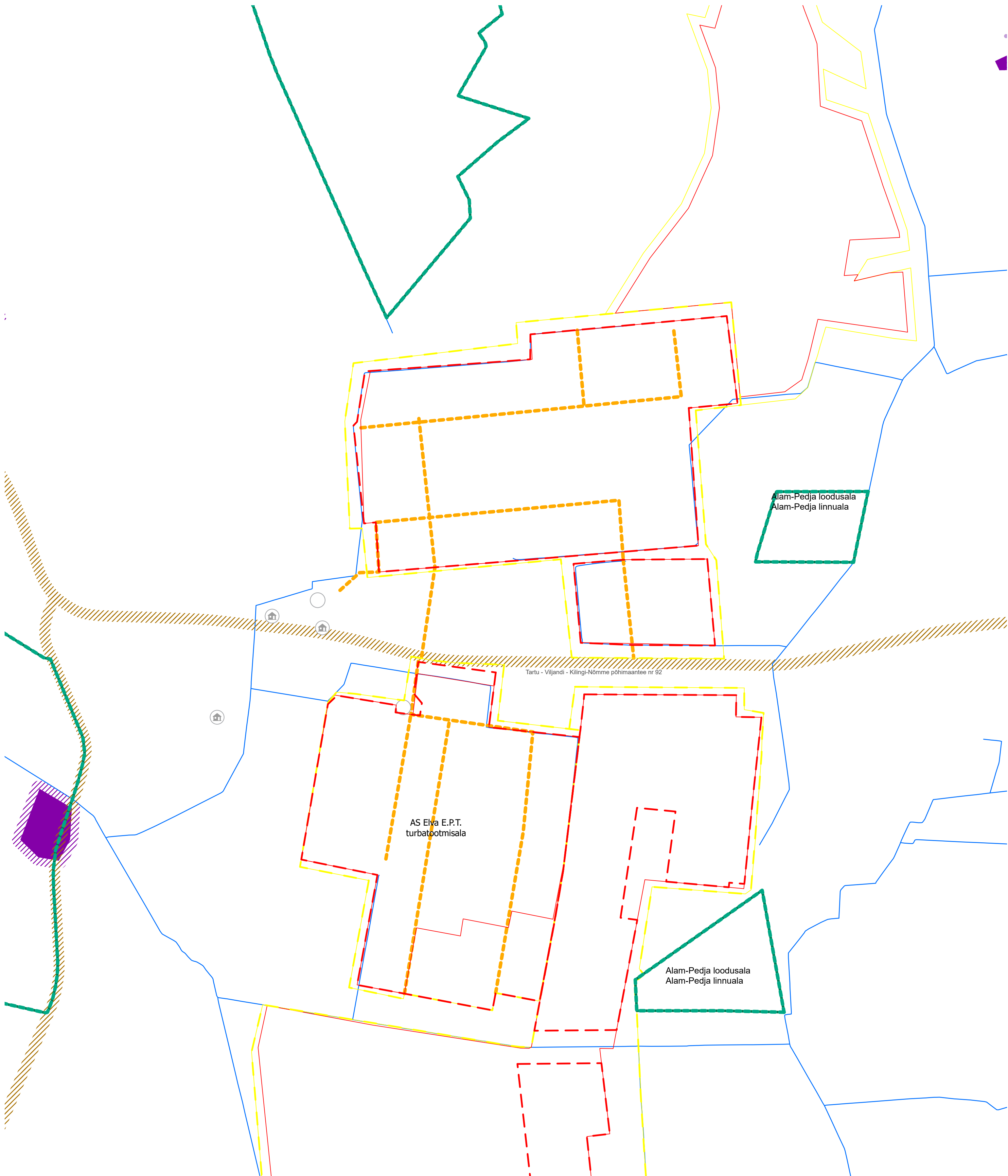
– Turbatootmisega kaasnev müratase ja osakeste heited ning nende vastavus normidele.

Turba kaevandamisega seotud tööprotsessidega ja transpordiga kaasneb turba osakeste lendumine tolmuks. Töödeldavalt turbapinnalt eralduvate osakeste heitkogus sõltub tööprotsessist, turba omadustest ja kaasakanne eelkõige ilmastikutingimustest (tuule kiirus, sademed). Varasemate visuaalsete hinnangute põhjal turbatootmisaladel levib nähtav turbatolm vahetult töötsooni ümber ja valdav osa sadeneb lähiümbruses maha.

Turbatootmisega kaasnevate heitkoguste hindamiseks ja võrdlemiseks seaduses sätestatud normidega teostatakse kavandatavaga tegevusega kaasnevate osakeste erinevate fraktsioonide (PM-sum, PM₁₀, PM_{2,5}) heitkoguste arvutused. Arvutatud PM-sum heitkoguste järgi on võimalik hinnata vastavust keskkonnaministri määruses nr 67 „[Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba](#)“ sätestatud osakeste künniskogusele (üks tonn/aastas) ning

kavandatavale tegevusele õhusaasteloa taotlemise vajadust. Õhukvaliteedi taseme hindamiseks turbatootmisala ümbruses ja sellele lähimate tundlike objektide (majapidamiste) suhtes teostatakse osakeste kontsentratsioonide modelleerimine, mille vastavust seaduse normidele võrreldakse keskkonnaministri määruses nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“ sätestatud peenosakeste (PM₁₀, PM_{2,5}) piirväärtustega. Lisaks modelleeritakse turbatolmu jämedama fraktsiooni hajumist summaarsete osakestena (PM-sum), et hinnata võimalikke häiringuid lähimate majapidamiste suhtes. Modelleerimisel arvestatakse koosmõju hindamisel ka taotletava mäeeraldise lähiümbruses asuvate teiste Sangla turbamaardla aktiivsete turbatootmisalade tegevusega ja KOTKAS andmebaasis registreeritud kütiste heiteallikatega. Modelleerimisel lähtutakse keskkonnaministri määruses nr 84 „Õhukvaliteedi hindamise kord“ sätestatud tingimustest. Saasteainete hajumise modelleerimisel kasutatakse maailmas enimlevinud Gaussi difusioonivõrrandil baseeruvat arvutusmeetodit, mis on realiseeritud Lakes Environmental tarkvaraga AERMOD View (versioon 12.0). Olulisemate sisendandmetena kasutatakse tööprotsessidega kaasnevaid eelnevalt arvutatud hetkelisi heitkoguseid, heiteallikate tööaegasid, tehnilisi parameetreid ja nende paiknemist turbatootmisalal ning taotletava ala piirkonnas registreeritud ametlikke ilmaandmeid. KMH aruandes esitatakse osakeste erinevate fraktsioonide hajumiskaardid.

Samuti põhjustab turba kaevandamisel kasutatav tehnika müra, mille leviku ulatus sõltub kasutatavast tehnoloogiast (masinate ja seadmete spetsifikatsioon, paiknemine), tööprotsessist ja selle kestvusest ning ümbritsevatest keskkonningimustest (maastikureljeef, taimkatte kõrgus ja tihedus, ilmastikutingimused). Avamaastiku oludes on müra levik soodustatud, kuna puuduvad müra levikut otseselt tõkestavad objektid. Samas võimaldab turbatootmisala suhteliselt suur maa-ala müral hajuda madalamale tasemele enne tootmisalalt väljumist ja pehme pinnas soodustab heli absorbeerumist. Puistu olemasolu turbatootmisala ümber aitab müra levimist külgnevatele aladele oluliselt vähendada.

- Taotletav mäeeraldis
- Taotletava mäeeraldise teenindusmaa
- Kehtiv mäeeraldis
- Kehtiva mäeeraldise teenindusmaa
- ▨ Muinsuskaitsealuse objekti kaitsevöönd
- Muinsuskaitsealuse objekt
- Pärandkultuuri objekt
- Pärandkultuuriobjekt

- Pärandkultuuri objekt
- Keskkonnaregistrisse kantud suurkaev
- Keskkonnaregistrisse kantud vooluveekogu
- Maakonna- ja üldplaneeringus määratletud roheline võrgustiku ala
- Natura elupaik
- III kaitsekategooria taimeliik
- III kaitsekategooria loomaliik
- Natura 2000 loodusala

- Natura 2000 linnuala
- Väljaveotee
- ▨ Maantee kaitsevöönd
- Elektriõhuliini 1-20 kV kaitsevöönd
- 🏠 Lähimad elumumaad
- Masinate hoiuplats

Märkused

1. Plaani koostamisel on kasutatud Maa-ameti WMS rakendust
2. Plaani koostamisel on kasutatud Keskkonnaregistri andmeid seisuga 25.06.2024
3. Joonestamisel on kasutatud tarkvara Arcgis Pro ver 3.3.1 (litsents: EFL820902737)
4. Piirkonnas on I ja II kaitsekategooria liikide leiukohad, mille asukoha täpne avalikustamine on massiteabe vahendites keelatud (Looduskaitse seadus RT I 2004, 38, 258; 53, 373). Taotletav mäeeraldis piirneb idast I kaitsekategooria loomaliigi musta-toonekure elupaigaga.

Objekti nimetus ja aadress	Joonise sisu	Joonise nr 2
AS Elva E.P.T. turbatootmisala, Elva vald, Tartu maakond	Mäeeraldise lähiümbruse plaan	Möötkava 1: 15 000
OÜ Inseneribüroo STEIGER Männiku tee 104, 11216 Tallinn Tel. 668 1011, Faks 668 1018	Koostas	Anna-Helena Purre
	Kinnitas	Aadu Niidas
		Kuupäev 05.07.2024
		Töö nr 24/4851

Kavandatava tegevusega kaasnevat müra hinnatakse modelleerimise teel. Modelleerimiseks kasutatakse DataKustik GmbH välja töötatud spetsiaaltarkvara CadnaA Pro uusimat versiooni, mis sisaldab kõiki olulisi üldtunnustatud müra modelleerimise standardeid. Müra leviku modelleerimisel arvestatakse kavandatava tegevuse tööprotsesse, tööaegasid ja tootmisväljakute paiknemist ning teiste aktiivsete tootmisaladega. Müra hajumise hindamisel arvestatakse kõikide AS Elva E.P.T. turbatootmisalade ümbruses asuvate tundlike objektide paiknemisega, mille puhul lähtutakse keskkonnaministri määruses nr 71 „[Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme määramise ja hindamise meetodid](#)“ sätestatud piirväärtustest. KMH aruandes esitatakse müratasemete hajumiskaardid. Osakeste ja müratasemete modelleerimisel arvestatakse olukorraga, kus kavandatav tegevus toimub mäeeraldise piires täies mahus, lähtudes nõ halvimast olukorrast. Osakeste ja müratasemete modelleerimise tulemustest lähtuvalt tuuakse KMH aruandes vajadusel välja võimalikud keskkonnameetmed mõju ja häiringute vähendamiseks ning antakse soovitused edasiseks seireks.

– Võimalikud jäätmehäired seoses turba kaevandamisega.

AS Elva E.P.T. turbatootmisalalt on sugekiht valdavalt eelnevalt eemaldatud, sugekiht ja alale arenenud puistu on säilinud ligikaudu 26 ha suurusel alal. Masinate ja seadmete remondil ja hooldusel tekib jäätmehäired (rehvid, vms), mis antakse üle vastavat jäätmehäire oma vale jäätmehäirele. AS Elva E.P.T. turbatootmisala kaevandamisega tekkivad jäätmehäired (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum) on [jäätmehäire](#) mõistes kõrvalsaadused, mille edasine kasutamine on kindel, mida saab kasutada vaid asjaomasele tööstusele omase töötlemisega (kändude purustamine, heljumi toodangusse segamine), nende teke on tootmisprotsessile omane ja ei avalda negatiivset mõju ei keskkonnale ega ka inimese tervisele. Arendaja on teadlik, et juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmehäired siiski tekivad, on kohustus ka kaevandamisjäätmehäire esitada ning võib olla vajalik taotlema jäätmehäire.

Samuti on osa kändusid võimalik kasutada kraavide täitmiseks ning sugekihti teealuste täitmiseks. Turbalasundist eemaldatavad kannud kasutatakse teede täitematerjalina või realiseeritakse kohalikele elanikele küttematerjalina.

– Võimalikud keskkonnaavariid ja tuleohutus.

Tehnikat hooldatakse Turbatsehhi (katastritunnus 66601:006:0004) kinnistul. Tehnika hooldamiseks on kinnistul hooldusplats. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Masinate ja seadmete töötamisel turbatootmisalal võib sattuda turbalasundisse õli ja määrdeaineid. Tekkinud reostus võib kraavide kaudu kanduda looduslikesse vooluveekogudesse ja mõjutada seeläbi sealset elustikku.

Turvast toodetakse aprilli lõpust kuni augusti lõpuni, seega on tulekahju tekkimine üheks võimalikuks keskkonnaavariiks. Turbatootmisalal võib põleng tekkida turba isesüttimisel, summutist lendavast sädemest, inimese hooletusest, masina või seadme rikkest vms põhjusel. Tulekahju tekkimise riski suurendavad tootmisterritooriumile sattunud kõrvalised isikud, kes ei ole tuleohutusnõuetest teadlikud või nendest kinni ei pea. Seetõttu on oluline, et kõrvalised isikud ei sattuks turbatootmisala territooriumile. Turbatootmisalalt tekkinud tulekolle võib põhjustada laiaulatusliku tulekahju, mille korral pannakse ohtu ka ümberkaudsed maa-alad. Seetõttu on vajalik järgida tuleohutuse eeskirju, teha koostööd Päästeametiga ning järgida, et kõrvalised isikud, ei sattuks turbatootmisala territooriumile. Turba kaevandamise ohutusnõuded on kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses nr 172 „[Kaevandamise ohutusnõuded](#).“

– Loodusvara kasutamise otstarbekus ja vastavus säästva arengu põhimõtetele.

Hinnatakse turba kaevandamise kasutamise otstarbekust ja laienemise võimalusi antud asukohas ja kavandatava tegevuse vastavust säästva arengu põhimõtetele. Loodusvara kasutamise hindamisel lähtutakse [säästva arengu seadusest](#) ja Keskkonnaministri määrusest nr 87 „[Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri](#)“.

[Maapõueseaduse](#) § 45 lõike 1 alusel on tänaseks lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Sangla turbamaardla on nimetatud Keskkonnaministri määruses nr 87 „[Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri](#)“ lisa 2. [Maapõueseaduse](#) § 45 lõike 3 alusel on kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud

turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust.

Säästva arengu seaduse § 2 alusel on looduskeskkonna ja loodusvarade säästliku kasutamise eesmärk tagada inimesi rahuldav elukeskkond ja majanduse arenguks vajalikud ressursid looduskeskkonda oluliselt kahjustamata ning looduslikku mitmekesisust säilitades.

– Mõju kliimale.

Turbamaadel on oluline roll kliima kujundamisel, sidudes või emiteerides kasvuhoonegaase. KMH-s hinnatakse kavandatava tegevuse mõju kvantitatiivselt kasvuhoonegaaside voogudele Eesti riikliku kasvuhoonegaaside inventuuri (NIR) meetodikatele.

– Mõju maastikule.

Turba kaevandamise tulemusena on taotletavalt alalt taimkate suures osas (ligikaudu 95 % ulatuses) eemaldatud ning maapind jääb mäeeraldisel järk-järgult madalamaks. Kavandatava tegevuse mõju maastikule avaldub peamiselt mäeeraldisel piires, mida tuleb lugeda oluliseks. Turba kaevandamise mõju maastikule leevendatakse pärast turbavaru ammendamist turbatootmisala korrastamisega, loa muudatusega taotletav korrastamissuund on soo taastamine.

– Mõju taimedele, loomadele, rohevõrgustikule, kaitstavatele loodusobjektidele ja kultuuripärandile.

AS Elva E.P.T. mäeeraldisel on taimestik valdavalt eemaldatud. AS Elva E.P.T. turbatootmisala piirneb idast ja läänest kuivenduse mõjuga metsakooslustega, kagust ja lõunast Sangla kütteturba tootmisalaga, kirdest Sangla III turbatootmisalaga ning põhjast rabaalaga. Taotletava mäeeraldisel piiresse ja selle lähiümbrusesse ei jää pärandkultuuriobjekte, looduslikke pühapaiku ja muinsuskaitsealuseid objekte. Samuti ei jää taotletava mäeeraldisel piiresse ja selle lähiümbrusesse vääriselupaiku. AS Elva E.P.T. turbatootmisala põhjapoolsemat lahustükki piirab nii põhja kui ka lõuna suunast natura elupaigatüüp 7120 (rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad; joonis 2). AS Elva E.P.T. mäeeraldis kattub Tartu maakonnaplaneeringu 2030+ ja Elva valla

üldplaneeringu järgi rohevõrgustiku alaga. KMH aruandes hinnatakse AS Elva E.P.T. turbatootmisala töötamisega kaasnevat mõju rohevõrgustikule.

Alal puuduvad kaitsealused üksikobjektid ning kaitsealused taime-, seene- ja samblikuliigid. AS Elva E.P.T. turbatootmisala teenindusmaa kattub III kaitsekategooriasse kuuluvate hariliku rästiku (*Vipera berus*) elupaigaga (KLO9106134) ning tedre (*Lyrurus tetrix*) elupaigaga (KLO9106101; [joonis 2](#)). Samuti on AS Elva E.P.T. turbatootmisala lähiümbruses teisi kaitsealuseid liike. Mäeeraldise teenindusmaa piirneb idast I kaitsekategooriasse kuuluva loomaliigi, must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaigaga (KLO9126522) ning II kaitsekategooriasse kuuluva kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigaga (KLO9128184). Tatriku must-toonekure püsielupaik (KLO3000518) asub taotletava mäeeraldise teenindusmaast 235 m kaugusel. II kaitsekategooria linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (KLO9101299) asub kavandatavast tegevusest 205 m põhja suunas. Lähimaks kaitsealuse taimeliigi kasvukohaks on III kaitsekategooria taimeliigi hariliku ungrukolla (*Huperzia selago*) kasvukoht (KLO9346197), mis asub taotletava mäeeraldise teenindusmaast ligikaudu 250 m kaugusel. II kaitsekategooria taimeliigi karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*) kasvukoht (KLO9338181) asub taotletava mäeeraldise teenindusmaast vähemalt 385 m kaugusel ida suunas.

Natura 2000 võrgustikku kuuluv Alam-Pedja loodus- ja linnuala (EE0080374) asub AS Elva E.P.T. turbatootmisala teenindusmaast vähemalt 235 m ja mäeeraldisest vähemalt 289 m kaugusel. KMH programmi koostamise käigus viidi läbi Natura eelhindamine AS Elva E.P.T. turbatootmisala töötamisega kaasnevate mõjude hindamiseks Alam-Pedja linnu- ja loodusalale, mis on esitatud [peatükis 4](#).

– Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale.

KMH-s hinnatakse tulenevalt lähimate õuealade paiknemisest ja kavandatava tegevusega kaasnevate keskkonnamõjude ulatustest mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Kavandatava tegevuse jätkumisega (turbatootmisala kuivendamine, turba kaevandamine, ala korrastamine jne) võib kaasneda vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale ning keskkonna kaudu võidakse mõjutada inimese tervist, heaolu või vara. AS Elva E.P.T. turbatootmisalale lähimad majapidamised jäävad mäeeraldisest vähemalt 385 m kaugusele. Lisaks kavandatava tegevuse vastavusele müra ja osakeste piirnormidele hinnatakse ka piirnormidest madalamate häiringute võimalikke mõjusid kavandatava tegevuse ümbruskonnas elavate inimeste heaolule.

Kohalikele elanikele ja nende varale on peamiseks ohuteguriks tulekahjud, kuna laiaulatusliku tulekahju korral seatakse ohtu ka ümberkaudsed maa-alad. Samuti on võimalik tuuleerosiooni esinemine. Igasugune piirkonnas esinev majandus- ja arendustegevus aga pakub inimestele otseselt ja kaudselt tööd.

– Koosmõju teiste tegevusliikidega.

AS Elva E.P.T. turbatootmisala piirneb kirdest Sangla III (maavara kaevandamise luba nr [KMIN-132](#), kehtivus 14.07.2016 – 14.07.2046, loa omaja BIOLAN Baltic OÜ) mäeeraldisega ja lõuna ning kagupoolt Sangla kütteturba tootmisalaga ([KMIN-071](#), kehtivus 01.07.2005 – 28.12.2049, loa omaja BIOLAN Baltic OÜ). Ettevõttele BIOLAN Baltic OÜ on väljastatud Sangla III turbatootmisalale veeerikasutust võimaldav keskkonnaluba [L.VV/329582](#) (kehtivus 01.02.2018 – 14.07.2046). Koosmõjud võivad ilmneda näiteks pinnavee kvaliteedi ja -režiimi, müra ja tahkete osakeste leviku osas. Kui keskkonnamõju hindamise käigus selgub teisi mõjutegureid, mis põhjustavad koosmõju aspektist olulist keskkonnamõju, siis võetakse seda arvesse.

3.9 Kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasneva negatiivse keskkonnamõju vältimise või minimeerimise meetmed ning nende kasutamise eeldatav efektiivsus.

Kavandatava tegevusega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vältimise või minimeerimise eesmärgil pakutakse välja keskkonnameetmed ning hinnatakse nende kasutamise eeldatavat efektiivsust.

3.10 Keskkonnaseire ja teiste keskkonnalubade vajadus.

Lähtuvalt KMH tulemustest antakse soovitusi keskkonnaseire tingimuste seadmiseks ja käsitletakse teiste keskkonnalubade vajadust.

3.11 Kavandatava tegevuse võrdlus erinevate reaalsete alternatiivsete võimalustega ja nende paremusjärjestus.

Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdlemisel lähtutakse nendega eeldatavasti kaasnevast keskkonnamõjust ja hüvedest.

3.12 Kokkuvõtte, soovitused ja koondhinnang.

3.13 KMH aruande koostamisel kasutatud infoallikad.

3.14 KMH aruandele lisatakse KMH menetlust kajastavad dokumendid, asjaomastelt asutustelt ja teistelt huvigrupidelt avalikustamise perioodil laekunud kirjad ja avalike arutelude protokollid.

Avalikustamise perioodil laekunud kirjades esitatud ettepanekutele, vastuväidetele ja küsimustele ja avalikul arutelul vastuseta jäävatele küsimustele vastatakse kirjalikult ja kirjade koopiad lisatakse aruandele.

4. NATURA EELHINDAMINE

Natura 2000 võrgustikku kuuluvad loodus- ja linnualad moodustati tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (loodusdirektiiv) ning 2009/147/EÜ (linnudirektiiv). Natura hindamine on menetlusprotsess, mida viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4. Käesolevas töös tuginetakse Euroopa Komisjoni juhendile „Natura 2000 alasad oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise meetodilised juhised“ ja juhendile "Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis". KeHJS § 3 punkti 2 kohaselt hinnatakse tegevuse keskkonnamõju, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Natura hindamisel hinnatakse tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju ala kaitse-eesmärkidele. Mõjud on olulised, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või pole võimalik kaitse-eesmärke saavutada. Natura eelhindamine on Natura hindamise esimene etapp, mille käigus prognoositakse kavandatava tegevuse võimalikud mõjud ja selgitatakse, kas on vajadus liikuda edasi Natura asjakohase hindamise etappi. Natura asjakohane hindamine viiakse vajadusel läbi KMH aruande koostamise käigus.

4.1. Informatsiooni kavandatava tegevuse kohta

Kavandatavaks tegevuseks on AS Elva E.P.T. turbatootmisala loa muutmine (pikendamine, piiride korrigeerimine ning korrastamissuuna lisamine) vastavalt esitatud keskkonnanõu taotlusele, mis on esitatud Keskkonnaametile 25.03.2024 kirjaga nr DM-127641-4 ja mis on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS registreeritud menetluse [M-127641](#) juurde. AS Elva E.P.T. turbatootmisala on täies mahus välja ehitatud (sh. kuivendus- ja teedevõrgustik) ning alal on aastakümneid turvast toodetud. Kavandatav tegevus on põhjalikult kirjeldatud [peatükis 2.1](#). Enamasti jäävad kavandatava tegevusega kaasnevad mõjud taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiresse, kuid mõnedes aspektides (näiteks kuivenduse mõjuulatus, müra ja tahkete osakeste levik) võib mõjuala olla ulatuslikum.

4.2. Kavandatava tegevuse mõjupiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus

Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid loodus- ja linnualasid ei leidu taotletava AS Elva E.P.T. turbatootmisala piires ja taotleval alal ei piirne Natura 2000 võrgustikku kuuluvate aladega. Ala-Pedja linnu- ja loodusala (EE0080374) jääb AS Elva E.P.T. turbatootmisala teenindusmaast vähemalt 235 m kaugusele. Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade paiknemine on toodud [joonisel 2](#). Alam-Pedja linnu- ja loodusala pindala on 34 671,2 ha ning siseriiklikult hõlmab Natura 2000 võrgustikku kuuluvat ala Alam-Pedja looduskaitseala, Kapsta ja Tatriku musttoonekure püsielupaigad (PEP), Nasja ja Aruvälja suur-konnakotka PEPid, Metsanurga-2 väike-konnakotka PEPi ning Soosaare kanakulli PEP ja Meleski merikotka PEPi. Alam-Pedja linnualal kaitstakse järgnevate liikide elupaiku: kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), suur-konnakotkas (*Aquila clanga*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), musttoonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), rohunepp (*Gallinago media*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hallõgija (*Lanius excubitor*), väikekajakas (*Larus minutus*), vöotsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), männikäbilind (*Loxia pytyopsittacus*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), täpikhuik (*Porzana porzana*), händkakk (*Strix uralensis*), vööt-pöösälind (*Sylvia nisoria*), teder (*Lyrurus tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Alam-Pedja looduslal kaitstakse I lisas nimetatud kaitstavaid elupaigatüüpe: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid

taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), lammi-lodumetsad (91E0*) ning laialehised lammimetsad (91F0) ning järgmiste II lisas nimetatud liikide elupaiku: saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik tõugjas (*Aspius aspius*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*), soohilakas (*Liparis loeselii*), kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

4.3. Kavandatava tegevuse seotus kaitsekorraldusega

Kavandatava tegevus ei ole seotud Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala kaitsekorraldusega ning ei aita otseselt ega kaudselt kaasa selle kaitse-eesmärkide saavutamisele.

4.4. Tõenäoliselt ebasoodsate mõjude prognoosimine Natura-aladele

Tõenäoliselt ebasoodsate mõjude prognoosimisel on lähtutud EELIS andmebaasis (seisuga 25.06.2024) toodud andmetest, [Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitsekorralduskavast 2016-2025](#) (Keskkonnaamet, 2015) ning [Natura standardandmebaasi \(2016\) andmetest](#) (seisuga 29.06.2024). [Tabelis 4.1](#) on toodud mõju prognoos Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele. Tulenevalt [tabelis 4.1](#) toodust on ebasoodne mõju Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele välistatud ning Natura asjakohast hindamist KMH aruandes pole vaja läbi viia.

Tabel 4.1. Mõjuhindangud Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevatele liikidele ja elupaigatüüpidele. Hinnangute seletused on järgnevad: 0 mõju puudub, + nõrk positiivne mõju, ++ oluline tugev positiivne mõju, - nõrk negatiivne mõju, -- oluline ja tugev negatiivne mõju.

Liik/elupaigatüüp	Mõju seletus	Hinnang
kanakull	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad kanakulli elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju kanakullile on välistatud.	0
rästas-roolind	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad rästas-roolinnu elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
soopart	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
luitsnökk-part	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
viupart	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
sinikael-part	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
rägapart	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
kaljukotkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel.	0

	Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	
suur-konnakotkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
väike-konnakotkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
laanepüü	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
sõtkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
öösorr	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
mustviires	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
must-toonekurg	Kavandatavale tegevusele lähim must-toonekure elupaik (KLO9126522) on piirneb taotletava mäeeraldise teenindusmaaga, Alam-Pedja linnuala piires asub antud elupaigaga seotud Tatriku must-toonekure püsielupaik (KLO3000518). Must-toonekurg ei ole seotud rabadega, vaid metsad pesitsusaladena ja luhad ning jõekaldad toitumisaladena. Must-toonekure elupaik ja püsielupaik asuvad kuivenduse tulemusena arenenud kõdusoometsas, millede puhul täiendav võimalik kuivendusmõju mõju ei oma. Turba tootmisega kaasnev võimalik müra ja tolmu häiring ei erine oma olemuselt põllumajandustöödega kaasnevate häiringutega, mis toimuvad ka must-toonekure püsielupaigast ida pool. Sellest tulenevalt on planeeritava tegevuse mõju liigile välistatud.	0
roo-loorkull	Alam-Pedja linnuala piiresse ei jää 1 km kaugusel kavandatavast tegevusest teadaolevaid liigi elupaiku. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0

välja-loorkull	Alam-Pedja linnuala piiresse ei jää 1 km kaugusel kavandatvast tegevusest teadaolevaid liigi elupaiku. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
soo-loorkull	Alam-Pedja linnuala piiresse ei jää 1 km kaugusel kavandatvast tegevusest teadaolevaid liigi elupaiku. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
rukkirääk	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
väikeluik	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
valgeselg-kirjurähn	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
musträhn	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
väike-kärbsenäpp	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
rohunepp	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
sookurg	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
merikotkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
punaselg-õgija	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0

hallõgija	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuv elupaik paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
väikekajakas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
vöötsaba-vigle	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
mustsaba-vigle	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
männi-käbilind	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
väikekoovitaja	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
kalakotkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
herilaseviu	Alam-Pedja linnuala piiresse ei jää 1 km kaugusel kavandatavast tegevusest teadaolevaid liigi elupaiku. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
tutkas	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
laanerähn	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
hallpea-rähn	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0

rüüt	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
täpikhuik	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
händkakk	Alam-Pedja linnuala piiresse ei jää 1 km kaugusel kavandatavast tegevusest teadaolevaid liigi elupaiku. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
vööt-põõsalind	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
teder	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
metsis	Kavandatavale tegevusele lähim Alam-Pedja linnuala piires asuv metsise elupaik (KLO9101299) asub taotletavast teenindusmaast 250 m kaugusel ning taotletavast mäeeraldisest vähemalt 315 m kaugusel. Turbatootmisala kogujakraav on välja ehitatud taotletava mäeeraldisse ning antud mäeeraldist ümbritsev kuivenduse mõju on aastakümnetega välja kujunenud (antud mäeeraldisel on kogujakraav rajatud juba 1975. aastaks). Maa-ameti ortofotode alusel on kuivenduse mõjul suurenenud puistu kasv maksimaalselt 15 m kaugusele taotletava mäeeraldisest piirist. Metsise elupaiga ja kavandatava tegevuse vahel on piisava suurusega puhverala, mistõttu kuivenduse mõju sinna ei ulatu. Samuti ei ulatu antud elupaigani turbatootmisalal töötamisega kaasnev müra ja tolm. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
mudatilder	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
heletilder	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
punajalg-tilder	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel.	0

	Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	
kiivitaja	Lähimad Alam-Pedja linnuala piires asuvad sobivad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
3160	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
3260	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
4030	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
6270*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
6430	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
6450	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
6510	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
6530*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0

7110*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
7120	Elupaigatüüp 7120 (rikutud kuid taastumisvõimelised rabad) piirneb taotletava tegevusega, kuid Alam-Pedja loodusala piires asub see elupaigatüüp taotletavast teenindusmaast 250 m kaugusel ning taotletavast mäeeraldisest vähemalt 315 m kaugusel. Turbatootmisala kogujakraav on välja ehitatud taotletava mäeeraldisse ning antud mäeeraldist ümbritsev kuivenduse mõju on aastakümnetega välja kujunenud (antud mäeeraldis osas oli kogujakraav rajatud juba 1975. aastaks). Maa-ameti ortofotode alusel on kuivenduse mõjul suurenenud puistu kasv maksimaalselt 15 m kaugusele taotletava mäeeraldisest piirist. Kavandatava tegevusega seotud mõjutegurid (kuivendus, müra ja tolm) antud elupaigatüübini ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
7140	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
7150	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
7230	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
9010*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
9020*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
9050	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel.	0

	Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	
9080*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
91D0*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
91E0*	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
91F0	Lähim Alam-Pedja loodusala piires asuv elupaigatüüp paikneb kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur selleni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju elupaigatüübile on välistatud.	0
saarmas	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud	0
tiigilendlane	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud	0
harilik tõugjas	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
harilik hink	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
harilik võldas	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
harilik vingerjas	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0

suur-kuldtiib	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
paksukojaline jõekarp	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
vasakkeermene pisitigu	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
laiujur	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
tõmmuujur	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad elupaigad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
soohilakas	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad liigile sobivad kasvukohad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
kollane kivirik	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad liigile sobivad kasvukohad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0
kaunis kuldking	Lähimad Alam-Pedja loodusala piires asuvad eeldatavad kasvukohad paiknevad kavandatavast tegevusest üle 1 km kaugusel. Kavandatava tegevusega seotud ükski mõjutegur nendeni ei ulatu. Planeeritava tegevuse mõju liigile on välistatud.	0

4.5. Natura eelhindamise tulemused ja järelendus

Natura eelhindamine jõuab objektiivse hindamise tulemusel järeldusele, et kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne ebasoodsat mõju Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele ning ei ole vajadust KMH aruande etapis Natura asjakohast hindamist läbi viia.

5. HINDAMISMETOODIKA

Keskkonnamõju hindamisel hinnatakse peamiselt maavara kaevandamisega kaasnevat keskkonnamõju võttes arvesse üldtunnustatud keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja hindamismetoodikat. KMH aruande koostamiseks on materjale piisavalt ning selleks kasutatakse objektiga seotud dokumente ja varasemalt koostatud uuringuid, kirjandust ning avalikke andmebaase ja infoallikaid. Täiendavad lisauuringud viiakse läbi müra ja tahkete osakeste modelleerimisena.

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses toodud põhimõtetest, mille põhjal:

- Keskkonnamõju hindamise eesmärk on anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut;
- Keskkonnamõju on kavandatava tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale;
- Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonna-taluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Keskkonnamõjude prognoosimisel kasutatakse mitmeid hindamismetoodikaid: kaardianalüüsi (Eesti Looduse Infosüsteemi ja Maa-ameti kaardikihid), hinnatava objekti ja selle lähiümbruse vaatlust, eksperthinnanguid ning vajadusel asjaomaste asutustega konsulteerimist. Keskkonnamõju selgitused, järeldused ja soovitused esitatakse tuginedes ekspertrühma kuuluvate spetsialistide erialasele kogemusele, välivaatluse tulemustele ning erinevate ametkondade ja osapoolte omavahelisele koostööle.

Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega ei kaasne [KeHJS](#) § 20 lõige 2 alusel koostatud Keskkonnaministri 01.09.2019 määruses nr 34 „[Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded](#)“ § 4 lõige 2 punktis 2 nimetatud valguse, soojuse, kiirguse ega lõhnaga seotud tagajärgi. Seetõttu eelnevalt nimetatud mõjutegureid KMH aruande koostamisel ei käsitleta/hinnata.

Samuti ei käsitleta KMH aruandes mõju infrastruktuurile, sest taotletava tootmisala mäeeraldisele ei jää infrastruktuuriobjekte, mille funktsioneerimine oleks mõjutatud kavandatavast tegevusest. Toodangu väljaveoks kasutatakse ala lahustükke läbivat põhimaanteed nr 92 (Tartu – Viljandi – Kilingi-Nõmme). Toodangu transport avaldab teedele mõju liiklusintensiivsuse suurenemise kaudu, mis omakorda halvendab teede seisukorda ja selle tavapärasest kasutamist. Toodangu transpordist põhjustatud liiklusintensiivsus sõltub tootmismahust, veoautode kandevõimest, tööajast ja teistest teguritest. Transpordiameti andmetel on Tartu – Viljandi – Kilingi-Nõmme põhimaantee 2023. aasta keskmine liiklussagedus enam kui 3 200 sõidukit ööpäevas. Arvestades asjaolu, et ka praegustelt tootmisaladelt toimub toodangu väljavedu nimetatud põhimaantele, ei ole ette näha kavandatava tegevusega kaasnevat olulist liiklussageduse suurenemist, mis põhjustaks põhimaanteel märgatavat liikluskoormuse kasvu. Seetõttu ei muutu väljaveoga kaasnevad mõjud võrreldes olemasoleva olukorraga olulisel määral ning transpordi mõjutegurit KMH aruandes ei hinnata. Transpordiamet on oma seisukohad KMH algatamise kohta esitanud 25.06.2024 kirjaga nr [7.1-7/24/6922-2](#), millega võimalusel mõju hindamisel arvestatakse. [Tabelis 5.1](#) on toodud teemade kaupa, milliseid meetodikaid konkreetsete mõjude hindamisel kasutatakse.

Tabel 5.1 Hinnatavad mõjukriteeriumid ja mõjude prognoosimisel kasutatavad hindamismetoodikad

Hinnatavad mõjukriteeriumid	Hindamismetoodika
Kuivendusvee mõju pinnaveekogudele	Kaardianalüüs – kuivendusvee ärajuhtimiseks kasutatava eesvoolu paiknemine, maakasutus planeeritava turbatootmisala lähiümbruses
	Ekspert hinnang – eesvoolu seisund olemasolevate turbatootmisalade kuivendusvee seireandmete ja riikliku keskkonnaseire põhjal enne turbatootmisala rajamist ning kasutamist, kuivendusvee koormuse arvutamine
Kuivendamise mõju soosetete veekihis	Ekspert hinnang – veetaseme alanemise hindamisel soosetetes kasutatakse varasemate uuringute tulemusi, sh „Soode ökoloogilise funktsionaalsuse tagamiseks vajalike puhvertsoonide määramine pikaajaliste häiringute leviku piiritlemiseks või leevendamiseks“
Kuivendamise mõju põhjaveele ja tarbekaevudele	Ekspert hinnang – varasemalt teostatud geoloogilise uuringu andmete põhjal iseloomustatakse piirkonna geoloogilist ehitust ja hinnatakse turbalasuundi all oleva veepideme olemasolu, millest lähtuvalt hinnatakse turbatootmisest tuleneva mõju esinemist või

	mitte esinemist piirkonna põhjaveele ja kohalike inimeste veevarustusele.
Müratase	Ekspert hinnang ja modelleerimine – müratasemete vastavust normidele hinnatakse keskkonnaministri määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ põhjal – modelleerimise teel hinnatakse kas kavandatava tegevusega kaasnev müratase võib põhjustada normtasemete ületamist lähimate õuealadega elamumaade juures. Müra modelleerimiseks kasutatakse DataKustik GmbH tarkvara CadnaA 2024 Pro ja KMH aruandesse koostatakse vastavad hajumiskaardid.
Osakeste kontsentratsioon	Ekspert hinnang ja modelleerimine – õhukvaliteedi normidele vastavuse hindamisel lähtutakse keskkonnaministri määruses nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“ toodud piirväärtustest – mõjuhinnangu andmisel ja modelleerimisel kasutatakse mh ka varasemate uuringute tulemusi. Modelleerimise tarbeks teostatakse osakeste heitkoguste arvutused ning hinnatakse õhusaasteloa taotlemise vajalikkust. Modelleerimisel kasutatakse AERMOD hajumismudelit, mis on realiseeritud Lakes Environmental spetsiaaltarkvaraga AERMOD View (ver 12.0) ja KMH aruandesse koostatakse vastavad hajumiskaardid.
Jäätmete teke	Ekspert hinnang – kavandatava tegevusega kaasnevate jäätmete tekke hindamisel lähtutakse Jäätmeseadusest
Keskkonnaavariid	Ekspert hinnang – võimalike keskkonnaavariide tekkimist hinnatakse varasemate teadmiste põhjal, hindamisel lähtutakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusest nr 172 „Kaevandamise ohutusnõuded“
Loodusvara kasutamise otstarbekus ja tegevuse vastavus säästva arengu põhimõtetele	Ekspert hinnang – hinnatakse turba kaevandamise otstarbekust antud asukohas ja kavandatava tegevuse vastavust säästva arengu põhimõtetele ning hindamisel lähtutakse keskkonnaministri määrusest nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ ja säästva arengu seadusest
Mõju kliimale	Ekspert hinnang ja arvutused – mõju kliimale hinnatakse kvantitatiivselt läbi kasvuhoonegaaside voogude muutuste vastavalt viimase Eesti riikliku kasvuhoonegaaside inventuuri (NIR) meetodikatele
Mõju maastikule	Vaatlus – kavandatava tegevuse asukoha iseloomustamine olemasolevas situatsioonis Ekspert hinnang – antakse hinnang maastiku muutumisele kaevandamise ajal ja pärast korrastamist

Mõju taimedele	Ekspert hinnang – turbatootmisala kuivenduse mõju hindamisel taimestikule lähtutakse olemasolevast situatsioonist ja looduskaitsest informatsioonist.
Mõju loomadele	Ekspert hinnang – kohaliku piirkonna loomastiku (sh linnustiku) iseloomustamisel kasutatakse riikliku keskkonnaseire andmeid (eluslooduse mitmekesisuse seire). Rohevõrgustiku hindamisel kasutatakse planeeringutes toodud informatsiooni. Võimalusel tehakse koostööd kohaliku jahiseltsiga, kes on kursis loomade liikumisega. Juhul kui olemasolevast keskkonnamõju informatsioonist ei piisa, viiakse läbi täiendavad uuringud
Mõju kaitstavatele loodusobjektidele	Kaardianalüüs – kasutatakse Eesti Looduse Infosüsteemi andmeid Ekspert hinnang – hindamisel lähtutakse kaitstavate liikide elupaikade tingimustest, Looduskaitse seadusest ja Eesti Looduse Infosüsteemi kantud informatsioonist.
Mõju kultuuripärandile	Ekspert hinnang – mõju kultuuripärandile hinnatakse varasemate teadmiste ja Keskkonnaregistrisse kantud pärandkultuuri objektide põhjal
Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale	Ekspert hinnang – hinnang antakse tulenevalt lähimate õuealade ja elamumaa paiknemisest ja kavandatava tegevusega kaasnevatest keskkonnamõjudest ja nende ulatustest. Lisaks kavandatava tegevuse vastavusele müra- ja peenosakeste piirnormidele käsitletakse ka piirnormidest madalamate häiringute võimalikke mõjusid kavandatava tegevuse ümbruskonnas elavate inimeste heaolule.
Koosmõju teiste tegevusliikidega	Ekspert hinnang – tuuakse välja kavandatava tegevusega võimalik koosmõju teiste turbatootmisaladega, seejuures arvestatakse võimalikke ühiseid väljaveoteid, kasutatavaid looduslikke vooluveekogusid, mõju välisõhule, jt mõjutegureid millega võib eeldatavasti kaasneda märkimisväärne koosmõju

KMH aruande koostamisel kasutatakse objektiga seotud dokumente ja varasemalt teostatud uuringuid, kirjandust ning avalikke andmebaase ja infoallikaid, mida on hinnangute andmiseks piisavalt. Elustiku osas lähtutakse lisaks olemasolevale ja keskkonnamõju hindamise käigus koondatavale keskkonnamõju informatsioonile ka läbiviidavate välivaatluste tulemustest. Kasutatud kirjanduse loetelu esitatakse KMH aruandes, kuid peamised infoallikad keskkonnamõju hindamisel on järgmised:

- Vabariigi Valitsuse määrus 12.12.2005 nr 293 „Turba kriitilise varu ja kasutatava varu suurus ning kasutusmäärad“;
- Tartu maakonna planeering 2030+;
- Elva valla üldplaneering;
- Ramst, R., Tehu, A., Paat, K., Siir, S., Küttim, M. 2023. Sangla turbamaardla AS Elva E.P.T. turbatootmisala jääkvaru uuringu aruanne (varu seisuga 30.06.2023), OÜ Inseneribüroo Steiger, EGF 9800;

- Sangla turbamaardla registrikaart nr 195;
- Põldema, T. 2024. Elva E.P.T. turbatootmisala maavara kaevandamise loa taotlus;
- EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuurist saadud andmed;
- Maa-ameti X-GIS rakendused;
- Eesti Vabariigi seadusandlus;
- kirjavahetus arendajaga.

Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdlemisel kasutatakse kaalutud intervallskaalat ehk *Delphi*-meetodit. See tähendab, et igale mõjukriteeriumile antakse vastava peatüki lõpus hinnang (hindepall) arvestades objekti spetsiifikat. Kuna üksikute mõjutegurite omadused (kvaliteet) ja suurused (kvantiteet) on üldjuhul erinevad, siis kasutatakse mõjukriteeriumite hindamisel 11-pallist skaalat (-5 kuni +5), kus +5 tähistab väga olulist positiivset mõju ja -5 väga olulist negatiivset mõju ([tabel 5.2](#)).

Lisaks antakse igale mõjukriteeriumile kaal, mis arvestab kriteeriumi olulisust. Kriteeriumite kaalu määramiseks kasutatakse paariviisilist võrdlust, kaalud määrab ekspertgrupp arvestades asjaomaste asutuste seisukohti, avalikustamise perioodil saabunud kirju ning avalikul arutelul tõstatatud teemasid. Iga kriteerium võrreldakse kõikide teiste kriteeriumitega. Olulisemaks peetavale kriteeriumile omistatakse väärtus 1, vähem olulisele väärtus 0. Võrdsete väärtuste korral, antakse mõlema kriteeriumi väärtuseks 0,5. Seejuures ei tähenda kriteeriumi väärtus 0, et kriteeriumi sisuline väärtus puudub, vaid võrrelduna teise kriteeriumiga on tema olulisus väiksem.

Tabel 5.2 Mõjude olulisuse skaala

0		mõju puudub	
-1	vähene negatiivne mõju	+1	vähene positiivne mõju
-2	nõrk negatiivne mõju	+2	nõrk positiivne mõju
-3	mõõdukas negatiivne mõju	+3	mõõdukas positiivne mõju
-4	oluline negatiivne mõju	+4	oluline positiivne mõju
-5	väga oluline negatiivne mõju	+5	väga oluline positiivne mõju

Kaalutud hinde saamiseks korrutatakse mõjukriteeriumile antud hindepalli selle kriteeriumi kaaluga. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste üldhinnang ja omavaheline võrdlus saadakse kõikide mõjukriteeriumite kaalutud hinnete summeerimisel.

6. AJAKAVA

Tabel 6.1 KMH raames kavandatavad tegevused ja nende ajakava

NR	TEGEVUS	TÄITJA	KUUPÄEV/AJAKULU
1	KMH algatamise otsus	Otsustaja	22.04.2024
2	KMH programmi koostamine ja esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	~1 kuni 2 nädala jooksul
3	KMH programmi nõuetele vastavuse kontroll ja edastamine asjaomastele asutustele *	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast programmi saamist (KeHJS § 15 ¹ lg 2)
4	Vajadusel KMH programmi parandamine ja täiendamine vastavalt KKA ettepanekutele	Ekspert ja arendaja	~1 nädala jooksul
5	Asjaomased asutused esitavad KMH programmi kohta seisukohad	Otsustaja ja asjaomased asutused	30 päeva jooksul pärast programmi saamist (KeHJS § 15 ¹ lg 4)
6	KMH programmi kohta esitatud seisukohtade ülevaatamine ja omapoolse sisukoha kujundamine ning edastamine arendajale ja ekspertidele	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast asjaomaste asutuste seisukohtade saamist (KeHJS § 15 ¹ lg 5)
7	Vajadusel KMH programmi parandamine ja täiendamine vastavalt seisukohtadele ning täiendatud programmi esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	~3 nädala jooksul
8	KMH programmi avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust teavitamine	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast programmi saamist (KeHJS § 16 lg 2)
9	KMH programmi avalik väljapanek	Otsustaja	Vähemalt 14 päevase kestusega (KeHJS § 16 lg 1)
10	KMH programmi avalik arutelu	Ekspert ja arendaja koostöös otsustajaga	Toimub pärast programmi avalikku väljapanekut
11	Avalikul väljapanekul laekunud kirjadele ja avalikul arutelul vastamata jäänud küsimustele vastamine. Vajadusel KMH programmi parandamine ja täiendamine ning esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	30 päeva jooksul pärast avaliku arutelu (KeHJS § 17 lg 3)
12	KMH programmi nõuetele vastavuse kontroll, tuginedes asjaomaste asutuste seisukohtadele	Otsustaja	30 päeva jooksul pärast programmi saamist (KeHJS § 18 lg 2)
13	KMH programmi nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest teavitamine **	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast otsuse tegemist (KeHJS § 18 lg 4)

14	ARUANNE	KMH aruande koostamine lähtudes nõuetele vastavast KMH programmist ja esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	~1 kuni 12 kuu jooksul
15		KMH aruande nõuetele vastavuse kontroll ***	Otsustaja	21 päeva jooksul pärast aruande saamist (KeHJS § 20 ¹ lg 2)
16		Vajadusel KMH aruande parandamine ja täiendamine vastavalt KKA ettepanekutele	Ekspert ja arendaja	~2 nädala jooksul
17		Asjaomased asutused esitavad KMH aruande kohta seisukohad	Otsustaja ja asjaomased asutused	30 päeva jooksul pärast aruande saamist (KeHJS § 20 ¹ lg 1)
18		KMH aruande kohta esitatud seisukohtade ülevaatamine ja omapoolse sisukoha kujundamine ja edastamine arendajale ja ekspertidele	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast asjaomaste asutuste seisukohtade saamist (KeHJS § 20 ¹ lg 1)
19		Vajadusel KMH aruande parandamine ja täiendamine vastavalt seisukohtadele ning täiendatud aruande esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	~2 nädala jooksul
20		KMH aruande avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust teavitamine	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast aruande saamist (KeHJS § 21)
21		KMH aruande avalik väljapanek	Otsustaja	Vähemalt 30 päevase kestusega (KeHJS § 21)
22		KMH aruande avalik arutelu	Ekspert ja arendaja koostöös otsustajaga	Toimub pärast aruande avalikku väljapanekut
23		Avalikul väljapanekul laekunud kirjadele ja avalikul arutelul vastamata jäänud küsimustele vastamine, vajadusel KMH aruande parandamine ja täiendamine ning esitamine otsustajale	Ekspert ja arendaja	30 päeva jooksul pärast avaliku arutelu (KeHJS § 21)
24		KMH aruande kooskõlastamine asjaomaste asutuste poolt	Otsustaja ja asjaomased asutused	30 päeva jooksul pärast aruande saamist (KeHJS § 22 lg 3)
25		KMH aruande nõuetele vastavuse kontroll, tuginedes asjaomaste asutuste kooskõlastustele	Otsustaja	30 päeva jooksul pärast asjaomaste asutuste kooskõlastuste saamist (KeHJS § 22 lg 5)
26		KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest teavitamine ****	Otsustaja	14 päeva jooksul pärast otsuse tegemist (KeHJS § 22 lg 7)

* Kui arendaja ei ole 18 kuu jooksul KMH algatamisest arvates esitanud otsustajale KMH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks, jätab otsustaja KMH algatamise aluseks olnud tegevusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle arendajale (KeHJS § 18 lg 7).

** Kui otsustaja tuvastab, et KMH programm ei vasta KeHJS § 18 lg 2 kohaselt kontrollitavatele nõuetele, tuleb arendajal esitada otsustajale täiendatud programm nõuetele vastavuse kontrollimiseks (KeHJS § 18 lg 6).

*** Kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul KMH programmi nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse tegemisest arvates esitanud otsustajale KMH aruannet avalikuks väljapanekuks, kaotab programm kehtivuse ning keskkonnamõju hindamiseks peab koostama uue programmi (KeHJS § 18 lg 8).

**** Kui otsustaja tuvastab, et KMH aruanne ei vasta § 22 lg 5 sätestatud nõuetele, tuleb arendajal esitada otsustajale nõuetele vastavuse kontrollimiseks täiendatud aruanne (KeHJS § 22 lg 9).

7. ARENDAJA, OTSUSTAJA, JUHTEKSPERT, EKSPERTRÜHMA KOOSSEIS JA ASJAOMASED ASUTUSED

Arendaja:

Aktsiaselts Elva E.P.T
Kirde põik 6,
Elva, 61506 Tartu maakond
Registrikood 10080313
Kontakt: Üllar Püvi
Tel: +372 7 356 386
E-post: elva.ept@elvaept.ee

Otsustaja:

Keskkonnameti ringmajanduse
keskkonnakorralduse büroo
info@keskkonnaamet.ee

Ekspert:

OÜ Inseneribüroo STEIGER
Männiku tee 104
11216 Tallinn
Registrikood 11206437
Kontakt: Anna-Helena Purre
Keskkonnaekspert
Tel: 668 1013
E-post: anna-helena@steiger.ee

Ekspertühma koosseis:

Anna-Helena Purre (geoökoloogia erialal loodusteaduste bakalaureuse- ja magistrikraad, doktorikraad ökoloogias) hindab maavarade valdkonnas keskkonnaeksperti (litsents KMH 0163 kehtib kuni 11.06.2030) ametikohal keskkonnamõjusid 2018. aastast. Uuris oma teadustöös kuivendatud ja kaevandatud ja seejärel korrastatud turbamaadel taimkatte arengut ning süsinikdioksiidi vooge. Hindab keskkonnamõju hindamisel mõju taimedele, maastikule ja kliimale ning kasvuhoonegaaside voogudele, loodusvara kasutamise otstarbekusele ja vastavusele säästva arengu põhimõtetega, keskkonnaavariidele, jäätmetekkele. Juhib antud KMH menetluses ekspertühma.

Aadu Niidas (loodusteaduste bakalaureusekraad loodusteaduslike ainete õpetaja (keskkonnaspetsialist) erialal, loodusteaduste magistrikraad geoökoloogia erialal) töötab keskkonnaeksperti (litsents KMH 0145, kehtib kuni 26.10.2029) ametikohal, kes on olnud KMH juhtekspert maavaravaru kaevandamise ja kaevise töötlemise ning kaevandatud maa-ala korrastamise tegevusvaldkondades 2012. aastast alates. Hindab mõju inimese tervisele, heaolule ja varale.

Priit Kallaste (tehnikateaduste bakalaureuse ja magistrikraad keemia- ja keskkonnakaitse tehnoloogia erialal) töötab keskkonnaeksperti (litsents KMH 0164 kehtib kuni 11.06.2030) ametikohal ja hindab maavarade valdkonnas keskkonnamõjusid alates 2016. aastast. Antud KMH raames hindab keskkonnamõju välisõhu kvaliteedile (müratase, osakeste heitkogused).

Üllar Rammul (loodusteaduste erialal diplom bioloogias, loodusteaduste magistrikraad bioloogias-zooloogias), töötab keskkonnaspetsialisti ametikohal ja on hinnanud antud valdkonnas keskkonnamõju 2016. aastast alates. On samuti Tallinna Tehnikaülikooli õppejõud, kus tema peamised tööülesanded on zoologia (selgrootud ja selgroogsed loomad) ning keskkonnakaitse ja säästva arengu kursuse läbiviimine. Aastatel 2010-2015 töötas Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonnas ja oli Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkuleppe (AEWA) Eesti poolne kontaktisik ning tegeles kaitstavate loodusobjektide (peamiselt lindude püsielupaikade) kaitsekorralduse alase töö juhtimise, organiseerimise, sealhulgas õigusaktide ja strateegiliste dokumentide eelnõude ettevalmistamise korraldamise ning elluviimise koordineerimisega. On varasemalt osalenud ornitoloogilistel välitöödel, näiteks Nigula rabas ja Kõbaja laidudel ning Kloostrimetsa soo õpperaja väliuuringutel. Hindab keskkonnamõju hindamisel mõju loomadele, rohevõrgustikule ja kaitstavatele loodusobjektidele.

Kaarel Mänd (bakalaureuse-, magistri- ja doktorikraad geoloogia erialal) töötab hüdroteoloogi ametikohal. Hindab keskkonnamõju hindamisel ärajuhitava kuivendusvee mõju pinnaveekogudele, sh maaparandussüsteemi eesvooludele ning kuivendamise mõju nii soosetete veekihile kui ka põhjaveele ja tarbekaevudele.

Asjaomased asutused:

Keskkonnaamet on otsustaja ehk tegevusloa andja, kes kuulub asjaomaste asutuste hulka KeHJS § 2³ lg 2 alusel. Elva Vallavalitsus on KMH menetlusse kaasatud, kuna taotletav turbatootmisala asub Elva vallas. Kohalikud omavalitsused esindavad kohalikku kogukonda, olles kursis kohaliku piirkonna olude ja probleemidega. Täiendavalt kaasas Keskkonnaamet asjaomaste asutustena Riigimetsa Majandamise Keskuse, Maa-ameti ja Transpordiameti.

